

10.24425/rhpp.2026.158808

Piotr PRUSINOWSKI
<https://orcid.org/0000-0001-7807-7663>

Interdyscyplinarna konferencja naukowa „Miasto starsze niż prasa (III)”, Zielona Góra, 15–17 października 2025 roku

*A report on the Interdisciplinary Conference
“A City Older than the Press (III)”
(15–17 October 2025, Zielona Góra)*

W dniach 15–17 października 2025 roku w Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece im. Cypriana Norwida w Zielonej Górze miała miejsce ogólnopolska interdyscyplinarna konferencja naukowa „Miasto starsze niż prasa (III)”, zorganizowana przez WiMBP im. C. Norwida we współpracy z Katedrą Wiedzy o Mediach Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Komisją Prasoznawczą PAN — Oddział w Krakowie, Zakładem Dziennikarstwa i Nauk o Mediach Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Zielonogórskiego oraz Stowarzyszeniem Bibliotekarzy Polskich Zarząd Oddziału w Zielonej Górze i Stowarzyszeniem Przyjaciół Biblioteki Norwida.

Była to trzecia odsłona cyklicznego już sympozjum, którego głównym celem jest analiza stanu i kierunków badań nad współczesną prasą oraz prezentacja obszarów badawczych współczesnych medioznawców i regionalistów. Podobnie jak w przypadku poprzednich edycji, z których pierwsza odbyła się w dniach 2–4 października 2023 roku, a druga 11–13 września 2024 roku, tegoroczne obrady zmierzały do uzupełnienia, pogłębienia i oceny obecnego stanu badań nad prasą regionalną, nie tylko w kontekście Zielonej Góry i Ziem Zachodnich, lecz również w szerszym kontekście ogólnopolskim.

Oprócz referatów, wypełniających poszczególne sesje, za każdym razem zwieńczone ożywionymi dyskusjami, ważną rolę przypadła debatom, stwarzającym dodatkowe pole do wymiany myśli, refleksji i doświadczeń związanych z omawianą problematyką.

Łącznie w konferencji wzięło udział 210 osób, w tym 25 prelegentów i uczestników debat, a także przedstawiciele bibliotek południowej części województwa lubuskiego, uczniowie szkół średnich i studenci Uniwersytetu Zielonogórskiego. Transmisję obrad obejrzało około 50 osób.

15 października 2025 roku

Uroczystego otwarcia konferencji dokonał Dyrektor WiMBP im. Cypriana Norwida dr Andrzej Buck wraz z prof. dr hab. Grażyną Wroną z Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, przewodniczącą Komisji Prasoznawczej PAN, Oddział w Krakowie, redaktor naczelną „Rocznika Historii Prasy Polskiej”, oraz prof. dr hab. Jolantą Chwastyk-Kowalczyk z Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, od maja 2025 roku przewodniczącą Rady Naukowej zielonogórskiej książki. Gościem inauguracji był Piotr Dopierała, dyrektor Oddziału Okręgowego NBP w Zielonej Górze, który przekazał Bibliotece dwie sztuki srebrnej monety kolekcjonerskiej, wyemitowanej z okazji upamiętnienia 80. rocznicy powrotu Ziemi Zachodnich i Północnych do Polski.

Inauguracyjny wykład inspirujący, zatytułowany *Język w mediach, czyli polszczyzna byle jaka*, poprowadził dr hab. Maciej Malinowski, prof. Akademii Nauk Stosowanych w Nowym Sączu, redaktor naczelny półrocznika „Eruditio et Ars” i redaktor językowy „Rocznika Historii Prasy Polskiej”, autor książek, m.in. *Ożeż ty!, polszczyzno. Wątpliwości użytkowników języka, wyjaśnienia lingwistyczne*. W swoim wystąpieniu, wpisującym się w cykl konwersatoriów bibliotekoznawczych, poruszył wiele kwestii obrazujących niską jakość polszczyzny w mass mediach. Za główne przyczyny tego negatywnego zjawiska uznał nie najlepsze kompetencje językowe osób zatrudnionych w redakcjach prasowych, radiowych i telewizyjnych, a przede wszystkim w portalach internetowych, oraz brak chęci uzupełniania przez nich wiedzy oraz podnoszenia umiejętności warsztatowych, w tym tych związanych z poprawną polszczyzną. Jednocześnie szukał sposobów na zaradzenie tej patowej sytuacji.

Wykład dr. hab. Macieja Malinowskiego poprzedzał pierwszą sekcję sympozjum, moderowaną przez prof. dr hab. Małgorzatę Mikołajczak z Uniwersytetu Zielonogórskiego. Referaty wypełniające ten oraz dwa kolejne panele reprezentowały wspólny blok tematyczny pod hasłem *Prasa, media, region — kierunki i inspiracje badawcze — stare pytania, nowe odpowiedzi*.

Jako pierwsza wystąpiła reprezentantka UKEN w Krakowie, dr Sabina Kwiecień. W prelekcji pt. *Galiczyjskie czasopisma naukowe do 1918 roku — wstęp do badań* poddała analizie zarówno tytuły publikowane na terenie Lwowa i Krakowa — głównych ośrodków akademickich monarchii habsburskiej — jak i mniej znane inicjatywy

provincialne. Szczególną uwagę poświęciła roli, jaką czasopisma te odegrały w kształtowaniu lokalnych środowisk naukowych, podkreślając zarazem ich znaczenie w procesie narodotwórczym. Rekonesans miał na celu zarysowanie kierunków dalszych, pogłębionych badań nad galicyjską prasą naukową, ze wskazaniem na potencjał digitalizacyjny, stan zachowania zbiorów oraz luki w dotychczasowym stanie badań.

Kolejny referat, *Między pytaniem a oskarżeniem. Interpelacje prasowe w Sejmie Ustawodawczym (1919–1922)*, zaprezentowała prof. dr hab. Grażyna Wrona. Podkreślając znaczenie interpelacji poselskich w warunkach rodzącej się demokracji parlamentarnej, autorka zwracała uwagę na fakt, że wystąpienia te pozwalały nie tylko na sygnalizowanie nieprawidłowości w funkcjonowaniu instytucji państwowych, ale także na podejmowanie tematów istotnych dla społeczeństwa, w tym kwestii związanych z funkcjonowaniem prasy. Sejm stawał się zatem areną sporu także o miejsce publicystyki w nowo powstałym porządku prawnym, politycznym i społecznym. W tym kontekście interpelacje prasowe należy dziś postrzegać jako cenne źródło historyczne do badania relacji między władzą ustawodawczą a wykonawczą, ale także do analizy postrzegania prasy jako aktora politycznego, który zdaniem jednych stał na straży interesu publicznego, według innych zaś stanowił potencjalne zagrożenie dla porządku państwowego.

Dr Andrzej Buck zaproponował temat *Między „Pokoleniem” i „Nurtem” a „Nowym Wyrazem” (1946–1981). Czasopisma literackie młodych po roku 1945*. Omawiając problematykę stosunkowo rzadko podejmowaną przez badaczy, autor przedstawił periodyzację opisywanych czasopism, ich funkcje i zmieniający się obieg społeczny. W kreowaniu świadomości pokoleniowych i w powstających programach literackich ważną rolę odegrały periodyki młodoliterackie, jak np. „Sztuka i Naród” (1942–1944), „Walka” (1945), „Inaczej” (1945), „Pokolenie” (1946–1947), „Nurt” (1947), „Po Prostu” (1949–1955), „Wyboje” (1956–1957), „Zebra” (1957–1958), „Orientacja” (1965–1971) czy „Nowy Wyraz” (1972–1981). W badaniach dr Buck zastosował metodę analizy jakościowej i obserwacji uczestniczącej.

W centrum zainteresowania dr. Piotra Prusinowskiego z WiMBP im. Cypriana Norwida w Zielonej Górze znalazły się *Dzieje Lubuskiego Teatru w Zielonej Górze zapisane na kartach „Zeszytów Teatralnych” (1958–2025)*. Prelegent prześledził dzieje tytułowych zeszytów, które — spełniając funkcję programów teatralnych — oprócz podstawowych informacji na temat kolejnych premier zawierały liczne teksty o charakterze teatrologicznym, literaturoznawczym i historyczno-kulturowym, biogramy i wywiady z twórcami, zdjęcia z prób, projekty scenografii i kostiumów. Redagowane m.in. przez Zdzisława Giżejewskiego, Jerzego Ziomka, Marka Waruszyńskiego, Andrzeja Bucka i Annę Tokarską czy Wojciecha Śmigielskiego, często przygotowywane we współpracy z wybitnymi grafikami, przypominały charakterem nowoczesne czasopisma branżowe. Dostarczając kolejnym pokoleniom widzów cennych informacji na temat artystycznych poczynąń Lubuskiego Teatru, z czasem stały się kopalnią wiedzy dla badaczy i historyków zielonogórskiej sceny.

Tematem referatu prof. dr hab. Jolanty Chwastyk-Kowalczyk był *Londyński „Pamiętnik Literacki” — organ Związku Pisarzy Polskich na Obczyźnie — po 2018 roku*. Autorka, która w swoim naukowym dorobku ma prasoznawczą monografię poświęconą temu periodykowi¹, uaktualniła omawianą przez siebie problematykę o jakościową analizę zawartości numerów, które ukazały się na przestrzeni ostatnich siedmiu lat. Podkreśliła zarówno informacyjną, jak i kulturotwórczą funkcję czasopisma, które silniej niż dotąd otworzyło się na młodych debiutantów i nową falę emigracji, a obecnie pozostaje jedynym tytułem o profilu literacko-kulturalnym w języku polskim, jaki ukazuje się nieprzerwanie poza granicami kraju. W trakcie prelekcji prof. Chwastyk-Kowalczyk wyrażała nadzieję, że mimo braku stałego źródła finansowania czasopismo będzie się w stanie utrzymać na rynku. Stanowi ono bowiem szeroką platformę dla twórców rozszerzających granice kultury polskiej.

Prof. Chwastyk-Kowalczyk moderowała kolejną sesję w ramach tego samego bloku tematycznego. Panel rozpoczęło wystąpienie reprezentantki Uniwersytetu Warszawskiego, dr hab. Katarzyny Gajlewicz-Korab, prof. UW. Prezentacja, której współautorką była Dagmara Sidyk-Furman, nosiła tytuł *Między rejestrem a rzeczywistością: własność prasy w Polsce a wyzwania identyfikacji beneficjentów rzeczywistych*, a dotyczyła wyników badań przeprowadzonych w ramach projektu „Euromedia Ownership Monitor — EurOMo 2025”. Skupiając się na rynku wydawnictw prasowych w Polsce, autorki poddały analizie strukturę własności i przejrzystości podmiotów medialnych, w tym dzienników i tygodników. W efekcie opracowały rekomendacje obejmujące wzbogacenie rejestru KRS o dane o beneficjentach rzeczywistych, ograniczenie udziału spółek zakładanych w rajach podatkowych, wymóg publikacji struktur właścicielskich online oraz wsparcie narzędzi do łatwego przeszukiwania i monitoringu sektora prasowego.

Z tematem *Koncerny Burda Media Polska i Bauer Media Polska na polskim rynku mediów — dywersyfikacja produktów i usług* wystąpiła dr hab. Olga Dąbrowska-Cendrowska, prof. UJK, dyrektor Instytutu Dziennikarstwa, Mediów i Komunikacji Społecznej na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Zgodnie z tytułem uczyniła przedmiotem swoich badań dwa koncerny z niemieckim kapitałem, traktowane jako ważne składowe polskiego systemu medialnego. Poddała analizie porównawczej ich działalność w obrębie podejmowanych inwestycji, szeroko rozumianej promocji medialnej (zwłaszcza prasowej i internetowej) oraz kanałów dystrybucji treści. Uwzględniając znaczące zmiany, jakie pandemia Covid-19 wywołała na rynku prasowym, prelegentka skupiła się na wydarzeniach w latach 2020–2025.

Dr Bożena Jaskowska z Instytutu Nauk o Informacji UKEN w Krakowie przedstawiła referat pt. *Cyfrowe narzędzia CAQDAS* (Computer-Assisted Qualitative Data

¹ J. Chwastyk-Kowalczyk, *Londyński „Pamiętnik Literacki” — organ Związku Pisarzy Polskich na Obczyźnie — w latach 1976–2018*, Kielce 2019.

Analysis Software) w analizie zawartości prasy: studium przypadku z użyciem MAXQDA. Celem było pokazanie, w jaki sposób tytułowe narzędzia do komputerowo wspomaganej analizy danych jakościowych (CAQDAS) wspierają proces systematycznego kodowania i interpretacji tego rodzaju danych w badaniach prasoznawczych. Funkcje te zostały omówione na przykładzie profesjonalnego oprogramowania MAXQDA. Prelegentka przybliżyła słuchaczom kwestię ograniczeń i wyzwań związanych z cyfrową analizą materiałów prasowych.

Następnie organizatorzy zaprosili wszystkich uczestników konferencji do udziału w debacie pod hasłem *Co mówią, a czego nie mówią nasze źródła? O ograniczeniach i potencjale badań nad mediami*. Ożywiona dyskusja, moderowana przez prof. Grażynę Wroneń, stanowiła okazję do wspólnego namysłu nad zaznaczonymi w tytule kwestiami.

16 października 2025 roku

W drugi dzień konferencji wprowadzały „rozmowy inspiracji”, które dr Kaja Rostkowska z Uniwersytetu Zielonogórskiego przeprowadziła z prof. dr. hab. Jerzym Bralczykiem. Spotkanie pod hasłem *Wiem, co mówię, czyli o dobrej komunikacji* przyciągnęło do Biblioteki Norwida rzeszę osób zainteresowanych spotkaniem ze słynnym językoznawcą, w tym wielu młodych ludzi.

Trzecia sesja, moderowana przez prof. Olę Dąbrowską-Cendrowską, przyniosła kontynuację wątków tematycznych, które dominowały w dniu poprzednim, związanych z prasą i mediami w kontekście regionu. Dr hab. Aleksandra Lubczyńska, prof. UJK wystąpiła z tematem *„Pamiętnik Koła Kielczan” (1925–1938) a idea regionalizmu*. Przykładem realizacji tej idei, która tuż po odzyskaniu przez Polskę niepodległości zakładała uaktywnienie lokalnego potencjału intelektualnego w służbie dla kraju, był właśnie ów periodyk, wydawany przez założone w 1925 roku Koło Kielczan. Obok ściśle pamiątkarskiego, „Pamiętnik” miał także charakter historiograficzny, a zamieszczane na jego łamach materiały wspomnieniowe (m.in. wspomnienia kolejnych pokoleń kieleckich uczniów) stanowiły przyczynki do dziejów oświaty i wychowania w regionie na przełomie wieków.

Rozgłośni Polskiego Radia w Łodzi w świetle jednodniówek „Fala Łódzka” z lat 1935–1939 poświęciła referat dr hab. Izabela Krasieńska, prof. UJK. Analizując ich warstwę formalną i wydawniczą oraz zawartość treściową, autorka wskazała na istotną wartość źródłową tych wydawnictw, które nie tylko upamiętniają pierwszych pięć kolejnych rocznic funkcjonowania rozgłośni, ale także informują o popularyzacji radia oraz postępach w zakresie radiofonizacji Łodzi i województwa łódzkiego.

Filmowi „Simona Kossak” w kontekście feministycznej narratologii i posthumanizmu przyjrzała się Agata Chrobot, reprezentantka Szkoły Doktorskiej Uniwersytetu

Jana Kochanowskiego w Kielcach. Obraz w reżyserii Adriana Panka potraktowała jako przykład produkcji wykorzystującej posthumanistyczną perspektywę oraz bio-narracje, które wykraczają poza antropocentryczny sposób przedstawiania kontaktów człowieka z przyrodą. W odniesieniu do koncepcji Donny Haraway i Rosi Braidotti omówiła relacje tytułowej bohaterki ze zwierzętami i Puszcą Białowieską jako formy międzygatunkowego współistnienia opartego na bliskości, empatii i współdzielonej przestrzeni życia.

Prasa niemiecka w Zielonej Górze — ślady dawnego miasta to hasło przewodnie kolejnego bloku tematycznego. Sesję moderowała dr Anitta Maksymowicz z Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze. Wprowadzeniem do problematyki tej części obrad był pokaz stuletniego filmu dokumentalnego o niegdysiejszym Grünbergu, poprzedzony prelekcją Beaty Grelewicz, dyrektor Archiwum Państwowego w Zielonej Górze, oraz red. Tomasza Czyżniewskiego, autora licznych publikacji dotyczących historii miasta.

Autorem pierwszego wystąpienia, zgodnie z tytułem poświęconego *Monografii Hugona Schmidta i jej źródłom*, był dr hab. Marek Biszczyński, prof. UZ. Autor książki *Grünberg in Schlesien. Językowy obraz dziejów miasta w monografii Hugona Schmidta i jego źródłach. Część I*, omówił dawne rękopiśmienne materiały, jakimi się posługiwał Schmidt — słynny kronikarz miasta Grünberg: akta odnalezione stosunkowo niedawno w konkatedrze (których treści referent był pierwszym badaczem), kronikę Reichego z XVIII wieku czy dokumenty magistratu miasta. Wypełnił one II tom cyklu, planowany na 2025 rok, dodatkowo opatrzonej aneksem zawierającym zbiór analiz zielonogórskich inskrypcji epitafijnych, transkrybowanych, analizowanych i tłumaczonych dotąd na język polski błędnie.

Wybrane przedwojenne zielonogórskie czasopisma regionalne znajdujące się w zbiorach Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Cypriana Norwida w Zielonej Górze znalazły się w centrum zainteresowań badawczych I zastępcy dyrektora tej instytucji, dr. Przemysława Bartkowiaka. Prelegent zaprezentował wybrane niemieckojęzyczne tytuły prasowe, które w tamtym czasie nie tylko służyły przekazywaniu informacji z życia miasta i regionu, ale niejako stanowiły okno na świat. Podkreślał przy tym, że ujęcie specyfiki Zielonej Góry, jak i całej Ziemi Lubuskiej wymaga odwołania się do złożonej, bo również polsko-niemieckiej historii. Instytucjami szczególnie predysponowanymi dla zachowywania tego cennego, wyjątkowego dziedzictwa są m.in. biblioteki, w tym publiczne.

Prawdopodobnie najstarszym periodykiem wydawanym na terenie obecnego województwa lubuskiego był „*Sorauer Wochenblatt/Tageblatt*” — *czasopismo Żar i Dolnych Łużyc (1817–1944)*, czyli „Tygodnik Żarski”; nad tym tytułem pochylił się dr Paweł Karp z WiMBP im. Cypriana Norwida w Zielonej Górze. Przypomniał postać drukarza Johanna Daniela Rauerta, który około 1811 roku zapoczątkował działalność wydawniczą w Żarach (ówczesnym Sorau), inaugurując czasopismo „*Niederlausitzischer Anzeiger*” („Kurier Dolnołużycki”), sześć lat później prze-

kształcone w „Sorauer Wochenblatt” (od 1898 „Sorauer Tageblatt”, a od 1935 — w okresie nazistowskim — do tytułu dodano dopisek „Beobachter”). Szybko znalazło ono czytelników i uznanie, stając się aż do zakończenia swego istnienia w 1944 roku nie tylko najważniejszym tytułem prasowym w Żarach i Dolnych Łużycach, ale też wzorcem dla podobnych przedsięwzięć wydawniczych regionu.

Najstarszy zielonogórski tytuł prasowy stał się tematem dwóch kolejnych wystąpień. Dr hab. Jarosław Kuczer, prof. UZ, wygłosił referat pt. *Zagadnienia prawne, ustrojowe i administracyjne w dyskursie rodzącej się niemieckiej prasy lokalnej w XIX w. Przypadek „Grünberger Wochenblatt” (1825–1871)*. Reprezentant Biblioteki Norwida oraz Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Zielonogórskiego prześledził okres, który stanowił fazę początkową w rozwoju pisma oraz określony był przez czas jego założenia z inicjatywy drukarza Augusta Kriega do śmierci trzeciego wydawcy i redaktora, Wilhelma Levysohna, który zwłaszcza w okresie Wiosny Ludów czynił starania o podniesienie znaczenia tygodnika jako medium opiniotwórczego. Z każdą dekadą omawiane problemy nabierały bardziej dojrzałego kształtu, zarówno informacyjnego, jak i analitycznego, co wskazywało prawdopodobnie na faktyczny, stały wzrost zainteresowania mieszkańców miasta tematami prawnymi, ustrojowymi i administracyjnymi, ale i prowokowało rozwój świadomości protoobywatelskiej.

Czerwieńsk na kartach „Grünberger Wochenblatt” od połowy XIX do połowy XX wieku był tematem wystąpienia dr. Przemysława Góralczyka, dyrektora Zespołu Szkół w Czerwieńsku. Referent podkreślał ogromne znaczenie zielonogórskiego tygodnika w życiu mieszkańców dynamicznie rozwijającego się miasta, znanego niegdyś pod nazwą Rothenburg an der Oder. W omawianym okresie — szczególnie w latach 1848–1850 — czasopismo było dla nich ważnym źródłem informacji. Zamieszczane tam treści miały wówczas istotny wpływ nie tylko na czytelników z samego Czerwieńska, ale także z całego regionu, w pewien sposób wręcz kreując otaczającą ich rzeczywistość.

W trakcie obrad podkreślony został fakt digitalizacji wszystkich numerów „Grünberger Wochenblatt”. Udostępnione w zbiorach Zielonogórskiej Biblioteki Cyfrowej, pozostają dostępne zarówno dla badaczy, jak i wszystkich zainteresowanych historią regionu. Sukcesywnie digitalizowane są także kolejne egzemplarze „Sorauer Wochenblatt/Tageblatt”.

Zwieńczeniem drugiego dnia konferencji była debata pod hasłem *Przedwojenna niemiecka prasa lokalna: dziedzictwo czy balast?*, moderowana przez dr. Przemysława Bartkowiaka. Nad odpowiedzią na postawione w tytule pytanie zastanawiali się: dr Marek Biszczanik, prof. UZ, dr hab. Jarosław Kuczer, prof. UZ, dr Paweł Karp, dr Przemysław Góralczyk, Tomasz Czyżniewski, dr Anitta Maksymowicz i Beata Grelewicz, wspólnie dochodząc do wniosku, że ten fragment dziejów lubuskiego czasopiśmiennictwa zasługuje na pamięć jako niezwykle ważna część historycznej, kulturowej i społecznej spuścizny regionu.

17 października 2025 roku

Profil tematyczny ostatniej już sesji to *Prasa studencka — alternatywa dla kultury narodowej?* Obrady, moderowane przez prof. dr hab. Magdalenę Steciąg, dyrektorkę Instytutu Filologii Polskiej UZ, zaczęły się rozmową prof. dr hab. Jolanty Chwastyk-Kowalczyk i dr. Andrzeja Bucka wokół publikacji prof. dr. hab. Jerzego Jarowieckiego pt. *Eugeniusz Kolanko „Bard”. Poeta i konspirator*. W trybie online w spotkaniu wziął udział sam autor — wybitny prasoznawca, literaturoznawca i bibliolog, przez wiele lat związany z Uniwersytetem Pedagogicznym im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie (dzisiejszym UKEN), były redaktor naczelny „Rocznika Historii Prasy Polskiej”. Wedle słów dr. Bucka opracowanie przełamuje „geograficzny schemat”, podług którego badacze poezji doby wojny i okupacji koncentrowali się najczęściej na warszawskim środowisku literackim skupionym wokół dwumiesięcznika „Sztuka i Naród”: „dokonując precyzyjnej, naukowej kwerendy, pokazuje barda ziemi krakowskiej czasów apokalipsy, Eugeniusza Kolanko. Uzupełnia też wieloletnią refleksję badacza nad krakowską poezją konspiracyjną”.

Dr Andrzej Buck podjął również temat *Zielonogórska prasa studencka (1975–1980). Modele, struktura i funkcje*. Omówił zasady funkcjonowania owej prasy w latach 70. i na początku 80., jej typologię oraz miejsce w strukturze prasy kulturalnej i literackiej w Polsce. Przypominając, że początki studenckiego ruchu dziennikarskiego w Zielonej Górze datują się od roku 1959, zwrócił uwagę na fakt, że aż do połowy lat 70. były to zaledwie próby. Historia najnowsza studenckiego dziennikarstwa w środowisku lubuskim wiąże się z Seminarium Dziennikarskim w Łagowie Lubuskim (kwiecień 1975), gdzie postanowiono reaktywować zielonogórski Klub Dziennikarzy Studenckich. Wtedy to zrodziła się myśl o wydawaniu kolumn studenckich w istniejącej prasie regionalnej oraz redagowaniu biuletynu środowiskowego. Szczególną rolę odegrała w tym względzie powtarzalna jednodniówka studencka „Faktor”, której pierwszy numer ukazał się 13 maja 1975 roku w czasie Tygodnia Kultury Studenckiej „Bachanalia 75”.

Z referatem zatytułowanym *Konwergencja mediów lokalnych w praktyce: casus Akademickiego Radia Index* wystąpiły przedstawicielki Uniwersytetu Zielonogórskiego: dr Kaja Rostkowska i Weronika Łuczak. Na przykładzie wymienionego w tytule medium, operującego równolegle w przestrzeni radiowej, internetowej i wideo, prelegentki omówiły praktyki konwergencji treści (cross-media), adaptacji do nowych formatów dystrybucji (media społecznościowe, streaming, podcasty), a także rolę młodych twórców w redefiniowaniu lokalnej sfery medialnej. Realizując ideę konwergencji jako procesu scalania różnych form przekazu (technologicznego, redakcyjnego, instytucjonalnego), ze szczególnym uwzględnieniem kontekstu regionalnego i środowisk akademickich, media takie jak Radio Index funkcjonują w ścisłym związku ze swoją wspólnotą — są zarówno jej lustrem, jak i aktywnym uczestnikiem życia społecznego.

Prezes zielonogórskiego oddziału Związku Literatów Polskich, dr Robert Rudiak, zaprezentował referat dotyczący *Literatury, nauki i sztuki na łamach zielonogórskich pism studenckich (1959–2020)*. W omawianym okresie, obejmującym ponad 60 lat istnienia akademickiej Zielonej Góry, w państwowych szkołach wyższych pojawiło się łącznie 20 czasopism studenckich, wśród których referent wymienił m.in. jednodniówkę „Faktor”/„DeFaktor” (1975–1989, 1992) oraz miesięczniki „Uniwersytet Zielonogórski” (2001–2020) i „UZetka” (2002–2017). Podkreślił, że wielu początkujących niegdyś dziennikarzy, pisarzy, artystów czy fotoreporterów, którzy debiutowali na łamach studenckiej prasy, zyskało później możliwość zaistnienia w mediach lub kontynuowania kariery literackiej, artystycznej czy naukowej. Całe ich grupy stały się środowiskową awangardą, intelektualną i artystyczną bohemą czy też miejską lub regionalną elitą.

Obrady zwieńczyła debata na temat dziedzictwa badań nad prasą studencką Andrzeja K. Waśkiewicza, moderowana przez dr. Andrzeja Bucka. W dyskusji wzięli udział: dr Kaja Rostkowska, dr Przemysław Bartkowiak, prof. dr hab. Magdalena Steciąg, dr Robert Rudiak, dr hab. Maciej Malinowski, Agnieszka Urbaniak z Działu Informacji Regionalnej i Bibliograficznej WiMBP oraz Marek Herejczak, specjalista od dokumentacji życia akademickiego i działalności zielonogórskich szkół wyższych.

Podsumowania tegorocznej konferencji dokonali prof. dr hab. Grażyna Wrona, prof. dr hab. Jolanta Chwastyk Kowalczyk oraz dr Andrzej Buck, którzy podziękowali autorom wszystkich wystąpień, zwracając uwagę na różnorodność podjętych wątków tematycznych i sposobów ich ujęcia oraz zachęcając do publikacji referatów w pokonferencyjnej monografii, przygotowywanej we współpracy z Wydawnictwem Naukowym i Edukacyjnym Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich. Prof. Wrona i prof. Chwastyk-Kowalczyk doceniły skuteczność Biblioteki w zakresie pozyskiwania środków i realizacji wydarzeń na wysokim poziomie merytorycznym i organizacyjnym.

Przy okazji sympozjum miało miejsce również posiedzenie Rady Naukowej WiMBP im. Cypriana Norwida w Zielonej Górze. W jej składzie znajdują się obecnie: prof. dr hab. Jolanta Chwastyk Kowalczyk — przewodnicząca, dr Halina Bernat, dr hab. Małgorzata Czerwińska, prof. UZ, ks. dr hab. Andrzej Draguła, prof. US, dr Grzegorz Figiel, dr Katarzyna Grabias-Banaszewska, prof. dr hab. Małgorzata Mikołajczak, prof. dr hab. inż. Justyna Patalas-Maliszewska, dr Piotr Prusinowski — sekretarz, dr hab. Radosław Szyber, prof. UZ oraz dr Joanna Wawryk. W spotkaniu, dotyczącym przede wszystkim najbliższych planów Biblioteki w zakresie działalności naukowej, wzięli udział również dr Andrzej Buck — dyrektor WiMBP, dr Przemysław Bartkowiak — I zastępca dyrektora i Żaneta Cierach — II zastępca dyrektora.

Konferencji towarzyszyły interesujące wydarzenia, spośród których szczególnie znaczenie miał wernisaż wystawy *200. rocznica powstania najstarszego zielonogór-*

skiego czasopisma (1825–1944) „*Grünberger Wochenblatt*”, upamiętniającej bogate dzieje periodyku, który ukazywał się nieprzerwanie przez niemal 120 lat. Projekt został dofinansowany ze środków pomocowych Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) w ramach Programu Współpracy INTERREG VI A Brandenburgia-Polska 2021–2027 oraz Funduszu Małych Projektów Euroregionu Sprewa-Nysa-Bóbr. Uczestnicy sympozjum zyskali także możliwość zwiedzenia Muzeum Ilustracji Książkowej, piwnicy winiarskiej Domu Stanów Ziemskich oraz Parku Książęcego w Zatoniu.

Konferencja była również transmitowana online. Nagrania sesji, które odbyły się w poszczególnych dniach, są udostępnione w serwisie YouTube:

15.10.2025 https://www.youtube.com/watch?v=uafwITelk_E

16.10.2025 https://www.youtube.com/watch?v=f_SZ4nikJig

17.10.2025 <https://www.youtube.com/watch?v=9vAaWTzz5k8>

Rada Programowa:

- dr Andrzej Buck (kierownik konferencji, Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Cypriana Norwida w Zielonej Górze; Komisja Prasoznawcza PAN, Oddział w Krakowie);
- dr Przemysław Bartkowiak (Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Cypriana Norwida w Zielonej Górze);
- prof. dr hab. Jolanta Chwastyk-Kowalczyk (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach);
- dr hab. Małgorzata Czerwińska, prof. UZ (Uniwersytet Zielonogórski);
- dr hab. Olga Dąbrowska-Cendrowska, prof. UJK (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach);
- dr hab. Katarzyna Gajlewicz-Korab, prof. UW (Uniwersytet Warszawski);
- dr Paweł Karp (Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Cypriana Norwida w Zielonej Górze);
- prof. dr hab. Małgorzata Mikołajczak (Uniwersytet Zielonogórski);
- prof. dr hab. Magdalena Steciąg (Uniwersytet Zielonogórski);
- prof. dr hab. Grażyna Wrona (opiekun naukowy konferencji – Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie; Komisja Prasoznawcza PAN, Oddział w Krakowie);
- dr Piotr Prusinowski (sekretarz – Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Cypriana Norwida w Zielonej Górze).